

listopad 2023

Zpr@vodaj

ČSSZ

Co se mění? str. 1 • Krácení starobního důchodu, str. 2 • Předdůchody, str. 3

Změny v předčasných důchodech a co jsou předdůchody

Vláda a Parlament ČR schválily novelu zákona, která od 1. října 2023 přináší úpravy v podmínkách pro získání nároku na přiznání předčasného starobního důchodu. Kterých parametrů se změny týkají a jaké jsou nově podmínky pro nárok na přiznání předčasného starobního důchodu, si popíšeme v následujícím textu a podíváme se rovnou na pár souvislostí a také na to, jak se liší předčasné důchody od tzv. předdůchodů.

Aktuální zájem o předčasné důchody

Předčasné starobní důchody jsou v poslední době častým mediálním tématem. Jen v období od roku 2022 do poloviny září letošního roku o předčasný důchod požádalo 167 tisíc lidí, tedy zhruba tolik, co v součtu v předešlých 5 letech. Příčinou nárůstu byla výjimečná situace na konci roku 2022, způsobená vlivem ekonomických událostí. Odchod do předčasného starobního důchodu mohl díky tomu znamenat výraznou finanční výhodu oproti odchodu do důchodu v roce 2023. Velká část žádostí o předčasný starobní důchod sepsovaných v letošním roce (zejména v jeho začátku) tak byla pouhou realizací záměru požádat o důchod

na základě podání tiskopisu „Uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění“ v roce předchozím.

Od 1. října 2023 navíc začínají platit nová, přísnější pravidla pro odchod do předčasného starobního důchodu. S blížícím se termínem zpřísnění se opětovně zvýšil počet nových žádostí o předčasný důchod. Někteří klienti přitom opět využili tiskopis „Uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění“, o důchod ale teprve žádat budou.

i Od 1. října 2023 začala platit nová, přísnější pravidla pro odchod do předčasného starobního důchodu.

Základní informace

Jak již bylo naznačeno, do starobního důchodu je možné odejít ještě před dosažením důchodového věku. Podmínkou předčasného starobního důchodu je ale dosažení takového počtu let důchodového pojištění jako při odchodu do řádného starobního důchodu, tj. zpravidla aspoň 35 let pojištění včetně tzv. náhradních dob pojištění nebo aspoň 30 let bez náhradních dob pojištění. Po přiznání předčasného starobního důchodu nelze již později získat řádný starobní důchod.

Jaké jsou podmínky?

Pro nárok na přiznání předčasného

pokračování na straně 2...

starobního důchodu od data spadajícího do období **před 1. 10. 2023** platí:

- Pokud je váš **důchodový věk nižší než 63 let**, do předčasněho důchodu můžete odejít **nejdříve 3 roky před dosažením důchodového věku**.
- Pokud je váš **důchodový věk 63 let a vyšší**, můžete do předčasněho důchodu odejít **nejdříve v 60 letech**.

Nárok na předčasný starobní důchod od data spadajícího do období **po 30. 9. 2023** vzniká pojištěnci, pokud mu do dosažení důchodového věku ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, **chybí nejvýše 3 roky**.

Krácení starobního důchodu

Výše předčasněho starobního důchodu se skládá stejně jako u řádněho starobního důchodu ze základní a procentní výměry. Základní výměra je v obou případech stejná a činí 10 % průměrné mzdy. Procentní výměra se stanovuje individuálně a počítá se z výdělků (vyměřovacích základů) a odpracovaných let, je však krácena za dobu, o kterou se jde do důchodu dříve.

Při rozhodnutí odejít do předčasněho starobního důchodu je proto třeba počítat s tím, že bude výše důchodu nižší než při pozdějším odchodu do řádněho starobního důchodu a toto krácení je trvalé. Míra krácení pak záleží na tom, o kolik dní dříve

před dosažením důchodového věku se do důchodu odchází.

V případě přiznání předčasněho důchodu od data spadajícího do období **před 1. 10. 2023** se výše procentní výměry snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dní z doby ode dne přiznání důchodu do dosažení důchodového věku:

- o **360 dní a méně** – krátí se o **0,9 % výpočtového základu za každých započatých 90 kalendářních dní**,
- o **361 až 720 dní** – krátí se o **1,2 % výpočtového základu za každých započatých 90 kalendářních dní**,
- o **721 a více dní** – krátí se o **1,5 % výpočtového základu za každých započatých 90 kalendářních dní**.

V případě přiznání předčasněho důchodu od data spadajícího do období **po 30. 9. 2023** se sazba procentní výměry důchodu snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dní z doby ode dne přiznání důchodu do dosažení důchodového věku o **1,5 % výpočtového základu**.

Důležité je zvolit vhodné datum

Žádost o předčasný starobní důchod je možné podat nejdříve 4 měsíce před datem požadovaného přiznání důchodu. Předčasný starobní důchod však nemůže být přiznán zpětně, ale nejdříve od data podání žádosti. O vhodném datu přiznání je vhodné se poradit na okresní správě sociálního zabezpečení, protože u krácení může hrát roli i pouhý jeden den.

Úpravy v pravidelné valorizaci

Při pravidelné lednové valorizaci dochází u předčasných starobních důchodů přiznaných od data spadajícího do období po 30. 9. 2023 vždy k navýšování pouze základní výměry důchodu. Procentní výměra těchto důchodů se nezvyšuje, a to ani při mimořádné valorizaci (či do budoucna formou dočasného přídavku), pokud jeho uživatel nedosáhl důchodového věku v období před 1. lednem kalendářního roku, v němž se důchody zvyšují.

pokračování na straně 3...

Přivýdělek je možný

I v předčasném starobním důchodu zůstává možnost si přivydělávat. Je však do dosažení důchodového věku limitována na činnost, která nezákládá účast na pojištění a s ní spojenou povinnost odvodu pojistného na důchodové pojištění (pro rok 2023 např. dohoda o provedení práce s odměnou do 10 000 Kč měsíčně, dohoda o pracovní činnosti s výdělkem nižším než 4 000 Kč měsíčně). V případě běžné výdělečné činnosti není na vyplácení předčasného starobního důchodu nárok a případně vzniklý přeplatek při jeho příjmu je třeba vrátit. Je proto nutné takovou výdělečnou činnost před dosažením důchodového věku ČSSZ vždy oznámit (ohlašovací povinnost má zaměstnavatel i poživatel předčasného starobního důchodu).

Předdůchod je něco jiného

Předdůchod je od roku 2013 možností, jak odejít předčasně do starobního důchodu a čerpat finanční prostředky z vlastních úspor uložených v rámci doplňkového penzijního spoření (dříve penzijní připojištění). Nejde tedy o dávku vyplácenou

státem, ale o produkt tzv. III. důchodového pilíře.

i V předdůchodu jsou čerpány vlastní finanční prostředky nasporené v rámci III. důchodového pilíře.

Předdůchod lze čerpat až 5 let před dosažením důchodového věku. Při splnění zákonných podmínek je při jeho pobírání možné být zaměstnaný, podnikat, být v evidenci Úřadu práce ČR a pobírat podporu,

pečovat o blízké osoby, pobírat invalidní, pozůstalostní, předčasný nebo i řádný starobní důchod atd.

Na rozdíl od předčasného důchodu není při volbě předdůchodu samotný starobní důchod nijak krácený. Doba strávená v předdůchodu se ale nehodnotí jako doba pojištění ani jako náhradní doba pojištění, tudíž se na výpočtu důchodu projeví negativně. Při volbě odchodu do předdůchodu například o celých 5 let před dosažením důchodového věku je o těchto 5 let kratší získaná doba pojištění, což ve výsledku sníží výši v budoucnu pobíraného starobního důchodu. Pro stanovení výše osobního vyměřovacího základu se předdůchod bude hodnotit jako tzv. vyloučená doba, aby nedošlo k rozmělnění příjmů z výdělečné činnosti (což se projeví naopak kladně a již to výši důchodu nesníží).

Kde najdu další informace?

Pokud máte zájem se o předčasném starobním důchodu a jeho podmínkách dozvědět více, naleznete podrobné informace na webu ČSSZ na podstránce „[Starobní důchod](#)“, v pravidelně aktualizované [Příručce budoucího důchodce](#), dostupné ke stažení rovněž na webu ČSSZ, a řadu užitečných informací a příkladů nejen o důchodech pak také v příručce [Srozumitelný úřad: Průvodce pro seniory](#). ■